

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Samhällsbyggnadsenheten
Roger Björk
018-195383
roger.bjork@lansstyrelsen.se

YTTRANDE

1(4)

2011-11-17

Dnr: 402-4759-11

Uppsala kommun
Byggnadsnämnden
753 75 UPPSALA

Utställt förslag till detaljplan för kv. Seminariet, Uppsala kommun

Kommunen har översänt rubricerat detaljplaneförslag i samband med utställning enligt 5 kap. 23 § plan- och bygglagen (PBL 1987:10).

Länsstyrelsens huvudsynpunkter utifrån statliga intressen

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget innebär påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården Uppsala stad, K 40 A, genom att centrala element i seminarieanläggningen skadas och att den helhet som byggnader, park, trädgård och idrottsplats idag utgör går förlorad. Därigenom kan det befaras att detaljplanen inte tillgodoser riksintresset. Om planförslaget förs vidare till antagande kan Länsstyrelsen komma att överpröva det enligt reglerna i 12 kap. 1-2 §§ PBL (1987:10).

Redogörelse för ärendet

Planförslaget syftar till att uppföra bostadsbebyggelse med cirka 220 lägenheter i kv. Seminariet. Bostäder föreslås utmed omkringliggande gator så att två bostadskvarter skapas. Bostadsbyggnaderna utgörs av fyra till sju våningars lamellhus. Planområdet innefattar även parkmark.

Länsstyrelsen har tidigare yttrat sig om behovsbedömning och i samrådskedet för detaljplanen och konsekvent bedömt att planförslaget innebär påtaglig skada på riksintresset Uppsala stad, K 40 A. Länsstyrelsen bedömde även att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Kommunen har låtit ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB), vilken redovisas i rubricerat detaljplaneförslag. Kommunens bedömning i MKB:en är att planen inte innebär skada på riksintresset. Länsstyrelsen delar inte kommunens bedömning.

Länsstyrelsens synpunkter vid behovsbedömningen framgår av yttrande 402-17630-08, daterat 28 januari 2009. Länsstyrelsens synpunkter vid samråd framgår av yttrande 402-9881-09, daterat den 22 oktober 2009.

Kommunen har efter samrådet justerat planförslaget. Bland annat har den planerade bebyggelsen flyttats utåt mot de omkringliggande gatorna och en byggnad för skola och bostäder vid den befintliga vaktmästarbostaden har tagits bort. Kommunen har även utökat den anlagda parken. Länsstyrelsen bedömer dock dessa ändringar som mindre betydelsefulla med hänvisning till den helhet som seminarieanläggningen utgör.

Länsstyrelsens synpunkter enligt 12 kap. 1 § PBL (1987:10)

Länsstyrelsens synpunkter på områdets kulturmiljövården

Under planprocessens gång har till Länsstyrelsen inkommit två ansökningar gällande väckt fråga om byggnadsminnesförklaring av Uppsala folkskoleseminarium i enlighet med Kulturminneslagens 3 kap (SFS 1988:950). Bedömningar av anläggningens

Länsstyrelsen Uppsala län

POSTADRESS: 751 86 UPPSALA BESÖKSADRESS: HAMNESPLANADEN 3
TELEFON: 018 - 19 50 00 TELEFAX: 018 - 19 53 16 E-POST: uppsala@lansstyrelsen.se

kulturhistoriska värden har tidigare gjorts av Riksantikvarieämbetet 1993, docent Catharina Nolin 2000 och Upplandsmuseet 2008.

I samband med att fråga väckts om byggnadsminnesförklaring har Länsstyrelsens kulturmiljöenhet uppdragit åt SLU, Institutionen för stad och land, Avdelningen för landskapsarkitektur att göra en fördjupad studie av kv. Seminariet sett ur ett nationellt perspektiv. Av detta underlag framgår att folkskoleseminariet i Uppsala utgör en mycket välbevarad helhetsmiljö med seminariebyggnaden, tjänstebostäder, park, trädgård och idrottsplan vilket gör den unik i sitt slag i landet. Anläggningen utgör ett representativt exempel på de mer påkostade och ambitiösa seminarieträdgårdar som kom att uppföras i enlighet med 1914 års seminariestadga. Seminarierna skulle placeras på en tomt om minst fyra hektar för att rymma trädgård, lekplan och idrottsplan. Seminarieträdgården i Uppsala har än idag samma utsträckning och uppvisar fortfarande stor överensstämmelse med de ursprungliga ambitionerna och målsättningarna. Länsstyrelsen bedömer mot bakgrund av ovanstående att kv. Seminariet har ett mycket högt kulturhistoriskt värde och är av byggnadsminnesklass.

Uppsala kommun anger i aktuellt planförslag att områdets kulturhistoriska värden har beaktats, bland annat genom att q-märka de befintliga byggnaderna samt bevara delar av områdets parkmark. Länsstyrelsen bedömer att kommunen i planförslaget inte tagit hänsyn till den kulturhistoriska helheten där parken, trädgården och idrottsplanen utgör centrala och omistliga element för kulturmiljön Uppsala folkskoleseminarium. Planförslaget reducerar det kulturhistoriska sammanhanget till ett byggnadskomplex utan kontext. Den park som föreliggande plan medger är endast en estetisk grön yta med ett fåtal bevarade träd som inte ger möjlighet att förstå det pedagogiska inslaget.

Länsstyrelsens bedömning av riksintresset för kulturmiljövård

Kvarteret Seminariet utgör en historisk institutionsmiljö med seminariebyggnad, tjänstebostäder, trädgård, park och idrottsplan ursprungligen uppförda och anlagda för Uppsala folkskoleseminarium. Folkskoleseminarierna var föremål för statlig styrning och stöd. Beställare av folkskoleseminariet i Uppsala var Kungl.Maj:t och staten. Arkitekten vid Överintendentsämbetet Axel Lindegren anlätades för uppdraget. 1946 omvandlades befintliga folkskoleseminarier efter hand till lärarhögskolor vilka senare blivit institutioner för lärarutbildning.

Uppsala kommun anger i planhandlingarna att kv. Seminariet tillhör den typ av miljöer som i kommunens översiktplan kallas "institutionsstaden" och att den därför är av riksintresse för kulturmiljövården. Vidare anger kommunen att "Dessa miljöer speglar viktiga skeden i den historiska och kulturhistoriska utvecklingen på såväl nationell som regional nivå. Institutionsområden har ofta karaktärsskapande byggnader och en vacker parkmiljö med ett värdefullt inslag av stora lövträd".

Länsstyrelsen bedömer att folkskoleseminariet med seminariebyggnad, tjänstebostäder, park, trädgård och idrottsplats bildar en kulturhistorisk helhet där alla enskilda element tillsammans är lika viktiga och centrala för de värden som riksintresset besitter. Trädgården är central för att förstå den pedagogiska verksamhet som bedrevs i seminariet. Lärarstudenterna hade undervisning i teoretisk och praktisk trädgårdsodling regelbundet varje vecka. Trädgården och idrottsplanen var en del av

undervisningsmiljön på samma sätt som lektionssalarna och gymnastiksalen. Som uttryck för riksintresset Uppsala stad anges bland annat vetenskapshistoriskt unika trädgårdsanläggningar samt parker. I Uppsala finns flera bevarade och levande trädgårdsmiljöer av yttersta kvalitet som vittnar om den vetenskapliga och pedagogiska verksamhet som har varit och fortfarande är en central del av såväl akademi som övrigt stadsliv (de historiska slottsträdgårdarna, nuvarande Linnéträdgården, Stadsträdgården, Skytteanska trädgården och Carolinaparken). Seminarieträdgården symboliserar än idag den kunskapstradition och de undervisningsmetoder som utvecklades i akademien, inte minst genom Carl von Linné, och som därmed är en central del av Uppsalas historia.

Riksintresse Järnväg/Hälsa och säkerhet

Kommunen har till utställningsskedet tagit bort den föreslagna bullerskärmen längs Dalabanan, vilket gör att ljudmiljön i planområdet försämras gentemot tidigare förslag. Huvudregeln för buller vid planering av bostäder är att planen bör säkerställa att bebyggelsen kan placeras och att yttre åtgärder kan utformas så att 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad uppfylls. Vidare bör varje bostadslägenhet ha tillgång till uteplats eller balkong, gemensam eller privat, i anslutning till bostaden. Bullerutredningen visar att maximal ljudnivå om 70 dBA inte klaras vid fasad mot innergård vid Hus 2 och inte heller vid vaktmästarbostaden.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att kommunen samråder med Trafikverket även i utställningsskedet av detaljplanen för kv. Seminariet. Länsstyrelsen har remitterat förslaget till Trafikverket.

Övriga upplysningar

Planbestämmelser

Kommunen har angett planbestämmelsen Marken får byggas med garage med planterbart bjälklag. Den avsedda lydelsen torde vara Marken får byggas *under* med garage med planterbart bjälklag.

Deltagare

I handläggningen av detta ärende har deltagit, Länsantikvarie Agneta Åkerlund, 1:e antikvarie Elisabeth Backman Broomé, antikvarie Hampus Benckert och antikvarie Liselott Blombäck, Kulturmiljöenheten, samt Lars Andersson, Miljöskydds-enheten.

Eva Bergdahl
Länsarkitekt

Roger Björk
Planhandläggare

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

YTTRANDE

4(4)

2011-11-17

Dnr: 402-4759-11

BILAGOR

Bilaga 1. Folkskoleseminariet i Uppsala, kvarteret Seminariet – Kompletterande kunskapsunderlag. Dnr: 432-2656-11, daterat 2011-11-15

SÄNDLISTA

Trafikverket Region Öst

Lantmäterimyndigheten Uppsala kommun

Inom Länsstyrelsen: Ke, Samhb (2 ex)